

NHỮNG GIẢI PHÁP CHỦ YẾU ĐỂ NÂNG CAO ĐẠO ĐỨC NHÀ GIÁO THEO TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH

ThS. NGUYỄN THỊ THU HÀ*

Abstract: As the great educator, Ho Chi Minh devoted a important part of his life to education of Vietnam. Today, the value of ethical thought on education is still remained. Teachers should be aware fully the honor, responsibility in teaching as soldiers in the ideological front.

Keywords: teaching staff, teacher ethics.

Hồ Chí Minh là một người thầy, nhà giáo dục vĩ đại. Cả cuộc đời, Người đã đào tạo biết bao thế hệ cán bộ, chiến sĩ ưu tú cho cách mạng, như: Trần Phú, Lê Hồng Phong, Hồ Tùng Mậu, Lê Hồng Sơn... Hồ Chí Minh luôn chăm lo giáo dục những phẩm chất đạo đức cho các thế hệ người Việt Nam, đặc biệt là đội ngũ nhà giáo (ĐNNG). Theo Người, nhân cách con người bao gồm cả “đức” và “tài”, trong đó “đức” là gốc, “tài” là quan trọng. Hồ Chí Minh coi đạo đức cách mạng không phải trên trời sa xuống, nó do đấu tranh, rèn luyện bền bỉ hàng ngày. Đó không chỉ là nguyên tắc, chân lí, lí luận mà còn là định hướng hoạt động thực tiễn, xây dựng con người mới xã hội chủ nghĩa.

1. Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dành sự quan tâm của mình đối với GD-ĐT, đặc biệt là vấn đề đạo đức của ĐNNG. Hồ Chí Minh yêu cầu, muốn học sinh có “đức”, trước hết thầy cô giáo phải có “đức”, phải là tấm gương sáng cho học trò noi theo. Đạo đức nhà giáo trong Tư tưởng Hồ Chí Minh gồm những phẩm chất cơ bản: hết lòng phục vụ Tổ quốc, phục vụ nhân dân; thương yêu học trò và yêu nghề; yêu lao động và quý trọng người lao động chân tay; có tinh thần đoàn kết, giúp đỡ nhau cùng tiến bộ. Để có được những phẩm chất đạo đức tốt đẹp ấy, yêu cầu giáo viên phải kiên trì rèn luyện suốt đời, phải ý thức được trách nhiệm của mình đối với xã hội. Hồ Chí Minh đã chỉ rõ: “Có gì vẻ vang hơn là nghề đào tạo những thế hệ sau này tích cực góp phần xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản? Người thầy giáo tốt - người thầy giáo xứng đáng là thầy giáo - là người vẻ vang nhất. Dù tên tuổi không đăng trên báo, không được thưởng huân chương, song những người thầy giáo tốt là những anh hùng vô danh” [1; tr 402].

Lời dạy của Người cho đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Khi đất nước đang trên đường hội nhập quốc tế, nền kinh tế tri thức ngày càng phát triển thì vai trò của người

thầy càng quan trọng và yêu cầu đặt ra cho người thầy cũng ngày càng cao hơn. Ngày nay, đại đa số nhà giáo Việt Nam đã không ngừng rèn luyện phẩm chất đạo đức, trở thành những tấm gương sáng cho các thế hệ học trò noi theo. Nhiều nhà giáo sẵn sàng đến những vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn để đem “con chữ” tới tận bản, làng, hải đảo, biên giới xa xôi... Nhiều nhà giáo đã không quản ngày đêm quan tâm tới học trò, dìu dắt những học trò cá biệt thành học trò ngoan; có thầy cô còn dành cả tiền lương ít ỏi của mình để đóng học phí cho học sinh nghèo giúp các em được tiếp tục cắp sách tới trường. Những việc làm tưởng chừng như bình dị ấy của thầy cô đã viết tiếp trang sử hào hùng của lớp lớp thế hệ nhà giáo Việt Nam.

Tuy nhiên, vẫn còn một số hiện tượng tiêu cực, hạn chế trong ngành giáo dục đã khiến cho xã hội phải lo lắng. Để giải quyết được tận gốc rễ của vấn đề, trước hết cần phải tìm ra nguyên nhân của các hiện tượng đó, đề ra những giải pháp mang tính đồng bộ mới có thể giải quyết được. Để ĐNNG có đạo đức tốt, ngoài sự nỗ lực cố gắng của bản thân nhà giáo, xã hội cần có sự đền đáp xứng đáng với những gì mà giáo viên đã cống hiến cho xã hội.

Trong *Nghị quyết Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI*, đã chỉ ra: “ĐNNG và cán bộ quản lí giáo dục bất cập về chất lượng, số lượng và cơ cấu; một bộ phận chưa theo kịp yêu cầu đổi mới và phát triển giáo dục, thiếu tâm huyết, thậm chí vi phạm đạo đức nghề nghiệp” [2; tr 73]. Trên các phương tiện truyền thông đại chúng cũng đã đưa tin về các vụ việc nhà giáo vi phạm đạo đức nghề nghiệp...

2. Để xây dựng ĐNNG “vừa hồng, vừa chuyên”, đáp ứng yêu cầu phát triển sự nghiệp GD-ĐT trong giai đoạn hiện nay, các nhà trường cần phải **thực hiện một số giải pháp cơ bản** sau đây:

* Trưởng Cao đẳng Công nghiệp thực phẩm Việt Trì, Phú Thọ

2.1. Giáo dục lí tưởng cách mạng, lòng trung thành với Đảng, Nhà nước và nhân dân cho ĐNNG.

ĐNNG phải không ngừng tu dưỡng và rèn luyện trình độ lí luận chính trị, học tập chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm đường lối chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước. Nhà giáo phải là những người có trình độ lí luận chính trị cao hơn trình độ lí luận phổ thông của đông đảo quần chúng. Giáo dục đang ngày càng thể hiện vai trò của mình không thể thiếu trong quá trình xây dựng chủ nghĩa xã hội, như Người đã từng nói: Muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội cần có những con người xã hội chủ nghĩa.

Nâng cao nhận thức, bồi dưỡng tư tưởng đạo đức của ĐNNG trước hết phải do chính nhà giáo thực hiện. Là chủ thể có ý thức, mỗi nhà giáo phải nhận thức rõ hơn vai trò và trách nhiệm của mình trước Đảng, trước nhân dân; phải là người “chiến sĩ xung kích” trên mặt trận văn hóa tư tưởng của Đảng; luôn cầu thị, không ngừng tự giác học tập và rèn luyện nâng cao nhận thức về lí luận chính trị, nắm vững, quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước qua việc tự học, tự nghiên cứu tìm hiểu, tham gia các lớp tập huấn.

Tuyên truyền giáo dục sâu sắc, vai trò của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh đối với nhà giáo; đặc biệt là tư tưởng Hồ Chí Minh về đạo đức nhà giáo. Đây chính là nền tảng giúp mỗi người phát triển năng lực tư duy - trình độ cao của nhận thức.

2.2. Xây dựng kế hoạch sử dụng, đãi ngộ, tôn vinh ĐNNG có tài và có trách nhiệm với công tác đào tạo.

Sự phát triển nhanh chóng của KT-XH của đã phần nào cho thấy được sức đóng góp to lớn của ĐNNG trên “mặt trận” văn hóa. Tuy nhiên, để sự nghiệp giáo dục phát triển, ĐNNG cần phải giữ “cái tâm” trong sáng trước sự tác động của mặt trái kinh tế thị trường. Vì vậy, để bố trí và sử dụng hợp lí; đồng thời, có chính sách đãi ngộ và tôn vinh ĐNNG, các cấp ủy đảng, các sở ban ngành, đơn vị giáo dục cần chú ý thực hiện tốt những việc sau đây:

- Để bố trí sử dụng hợp lí ĐNNG có tài, cần đánh giá đúng vai trò của lực lượng này. Quan điểm của việc kiểm tra, đánh giá chất lượng nhà giáo phải khách quan, toàn diện, trung thực. Trong đánh giá vai trò của ĐNNG, ngoài số lượng và chất lượng, việc cần quan tâm nhất là tâm tư nguyện vọng của các nhà giáo.

- Để sử dụng hợp lí, phát huy tối đa vai trò của ĐNNG trong thời kì đổi mới, vai trò của người đứng đầu các cấp ngành giáo dục rất quan trọng. Uy tín nghề nghiệp, phẩm chất chính trị, đạo đức cách mạng của họ là yếu tố tinh thần giúp cho ngành giáo dục hoạt động có hiệu quả.

- Trong chính sách, đãi ngộ tôn vinh các nhà giáo có tài, có trách nhiệm với sự nghiệp giáo dục, cần triệt để xóa bỏ những chính sách mang tính “bình quân bao cấp” và những quy định có tính đặc quyền, đặc lợi; hoàn thiện và cụ thể hóa chính sách đãi ngộ thỏa đáng đối với nhà giáo giỏi, ưu tú; có chính sách đãi ngộ với những nhà giáo lớn tuổi đã nghỉ hưu nhưng vẫn đang có những đóng góp tích cực để họ góp phần hơn nữa vào sự nghiệp đổi mới giáo dục.

2.3. Tạo điều kiện, môi trường thuận lợi cho đạo đức nghề nghiệp của nhà giáo phát triển:

- Các cấp ủy đảng, các sở ban ngành cần tạo ra bầu không khí thoải mái để ĐNNG hăng say lao động, cụ thể: xây dựng và thực hiện quy chế dân chủ trong giáo dục nhằm tạo điều kiện cho nhà giáo đoàn kết, giúp đỡ lẫn nhau, có trách nhiệm đấu tranh cho cái đúng, phê phán cái sai, cái tiêu cực trong ngành giáo dục; đổi mới phương thức lãnh đạo của cấp ủy đảng, quản lí pháp luật của Nhà nước với ĐNNG.

- Các đơn vị giáo dục phải là môi trường nghiêm túc về mặt đạo đức để ĐNNG tự rèn luyện bản thân. Trường học là nơi trực tiếp quản lí ĐNNG; vì vậy, đây là môi trường trực tiếp để các nhà giáo tu dưỡng đạo đức, hoàn thành sứ mệnh của mình.

- Đánh giá trình độ tài năng của ĐNNG cần phải đúng đắn, công tâm, khách quan... để có những chính sách khuyến khích thích hợp. Các cấp ủy đảng, cần thường xuyên quan tâm đến việc đánh giá đúng những thành tích mà ĐNNG có được qua các phong trào thi đua để có phương thức khen thưởng, kỉ luật đúng mức.

Bảo đảm cho ĐNNG có một môi trường tốt để tu dưỡng đạo đức và giúp họ phát huy hết tài năng của mình là vấn đề lâu dài, có vai trò quyết định đến sự nghiệp phát triển văn hóa giáo dục. Tạo môi trường thuận lợi cho đạo đức nhà giáo phát triển là hệ thống gồm nhiều yếu tố khác nhau, nhưng trên tất cả là sự quan tâm của cấp ủy đảng, các sở, ban, ngành và nhân dân đối với sự nghiệp giáo dục.

2.4. Đẩy mạnh các hoạt động đấu tranh chống tiêu cực, làm trong sạch ĐNNG.

Giáo dục là lĩnh vực xã hội, chức năng của giáo dục là đào tạo nên những con người có ích cho xã hội. Trong những năm qua, lực lượng nhà giáo không ngừng nâng cao về số lượng, chất lượng; hoàn thành xuất sắc vai trò là người chiến sĩ trên mặt trận văn hóa tư tưởng, góp phần vào thực hiện sự nghiệp đổi mới giáo dục. Tuy nhiên, bên cạnh những thành tựu đạt được, vẫn còn một số vấn đề đáng phải lưu tâm trong việc xây dựng đạo đức cho ĐNNG như tình trạng một số thầy cô chạy theo

lợi ích vật chất, cục bộ, sa vào chủ nghĩa cá nhân, rơi vào khuynh hướng thương mại hóa giáo dục... Vì vậy, cần phải có biện pháp xử lý dứt điểm để làm trong sạch môi trường giáo dục, cụ thể:

- Đẩy mạnh các hoạt động tuyên truyền, giáo dục về đạo đức nhà giáo, đấu tranh chống tiêu cực trên lĩnh vực giáo dục. Tăng cường công tác tuyên truyền, giáo dục pháp luật và những quy tắc chuẩn mực đạo đức cho ĐNNG, nhất là những giáo viên trẻ. Công việc này cần được tiến hành thường xuyên, như: tổ chức sinh hoạt chính trị, sinh hoạt chuyên môn để phổ biến **Luật Giáo dục**, Quy định đạo đức nghề nghiệp, tư tưởng đạo đức Hồ Chí Minh.

- Tăng cường tính nghiêm minh của pháp luật. Để thực hiện **Luật Giáo dục** có hiệu quả, các đơn vị giáo dục cần tổ chức cho ĐNNG nghiên cứu nội dung và hình thức học tập pháp luật.

- Đẩy mạnh thực hiện quy định về đạo đức nghề nghiệp do Bộ GD-ĐT ban hành. Đối với nhà giáo, đạo đức phải luôn được đặt lên hàng đầu; đạo đức ấy không chỉ giới hạn ở phẩm chất lối sống, trong các mối quan hệ, mà còn được xem xét ở mối quan hệ với nhân dân, Tổ quốc. Khác với luật pháp có tính cưỡng chế bắt buộc mọi người phải tuân thủ thực hiện, đạo đức được đảm bảo bằng lương tâm và sự đánh giá

của xã hội. Xét ở góc độ nào đó, đạo đức và đạo đức nghề nghiệp là “cánh tay nối dài” của pháp luật, góp phần làm cho hoạt động giáo dục đi đúng định hướng và hiệu quả hơn. Vì vậy, muốn cho giáo dục phát triển, ĐNNG phải không ngừng tu dưỡng đạo đức.

* * *

Những giá trị tư tưởng về đạo đức của Chủ tịch Hồ Chí Minh để lại cho ĐNNG đến nay vẫn còn nguyên giá trị. Từ đó, ĐNNG cần có nhận thức đầy đủ hơn về vinh dự, trách nhiệm và lương tâm của mình trong sự nghiệp “trồng người”, thực hiện đúng vai trò là những “chiến sĩ văn hóa” trên mặt trận tư tưởng. □

Tài liệu tham khảo

- [1] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 14) (2011). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] Ban Tuyên giáo Trung ương (2013). *Tài liệu nghiên cứu Nghị quyết Hội nghị lần thứ tám Ban chấp hành Trung ương Đảng khóa XI*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Ban Chấp hành Trung ương (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW ngày 4/11/2013 về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*.
- [4] *Luật Giáo dục* (2010). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [5] Bộ GD-ĐT (2011). *Chiến lược phát triển giáo dục 2011-2020*. NXB Giáo dục Việt Nam.

Một số giải pháp nâng cao chất lượng...

(Tiếp theo trang 118)

làm trong sạch môi trường sống của thanh niên nói chung và SV nói riêng. Tích cực đấu tranh chống các hình thức mê tín dị đoan, sử dụng văn hoá phẩm độc hại trong SV. Bằng cách tổ chức, cổ vũ cho SV tham gia nhiều hoạt động tích cực như thực hiện cuộc vận động “Tuổi trẻ sống đẹp”, “Sống và làm việc theo pháp luật”; xây dựng chế độ tự quản trong SV, đăng kí thực hiện các quy chế về nếp sống văn hoá khu dân cư, trường học, công sở trên địa bàn mà SV đang cư trú...

3.4. Về phía bản thân SV

Quá trình hình thành ĐĐ, LS văn hóa, lành mạnh trong SV phụ thuộc rất nhiều vào bản thân chính SV. Như đã biết, SV là những người đầy sự nhiệt tình hăng say, hứng thú với cái mới. Vì vậy, cần khuyến khích hoạt động tự học tập, tự tu dưỡng ĐĐ, LS sẽ giúp SV nhanh chóng tiến bộ, trưởng thành.

Trước hết, mỗi SV cần phải tự hình thành cho mình nhu cầu, động cơ phấn đấu, rèn luyện, có ý thức học hỏi, cầu tiến, vươn lên tự khẳng định mình. Đồng thời

cần tự ý thức, tự xây dựng lí tưởng sống, hoài bão, khát khao vươn tới cái mới, cái tiến bộ.

Bản thân mỗi SV phải vượt qua những cám dỗ lôi kéo và tiêu cực XH, loại bỏ những biểu hiện của chủ nghĩa cá nhân, ích kỉ, thực dụng.

Bên cạnh đó, mỗi SV phải tích cực có những hành động thiết thực tham gia các hoạt động do nhà trường, các tổ chức đoàn thể tổ chức phát động. Mỗi SV cần tạo ra cho mình những sân chơi bổ ích, những hoạt động mang tính lành mạnh, tích cực. □

Tài liệu tham khảo

- [1] *Hồ Chí Minh toàn tập* (tập 8) (1996). NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [2] Bộ GD-ĐT (2015). *Giáo trình tư tưởng Hồ Chí Minh (Dành cho sinh viên đại học, cao đẳng khối không chuyên ngành Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh)*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [3] Huỳnh Khái Vinh (chủ biên) (2001). *Một số vấn đề về lối sống, đạo đức, chuẩn giá trị xã hội*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- [4] Bùi Minh Hiền (chủ biên) (2011). *Quản lí giáo dục*. NXB Đại học Sư phạm.
- [5] Nguyễn Minh Đạo (1997). *Cơ sở khoa học quản lí*. NXB Chính trị Quốc gia - Sự thật.